

Poselství Svatého otce ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2017

Mladiství migranti – zranitelní a neslyšení

Draží bratři a sestry,

„Kdo přijme jedno z takových dětí kvůli mně, mne přijímá; a kdo mne přijme, nepřijímá mne, ale toho, který mě poslal“ (Mk 9,37; srov. Mt 18,5; Lk 9,48; Jan 13,20). Těmito slovy připomínají evangelisté křesťanskému společenství jedno Ježíšovo ponaučení, které je strhující, ale zároveň zavazující. Tento výrok vytyčuje bezpečnou cestu, jež začíná od těch nejmenších v dynamice jejich přijetí, prochází přes Pána a vede až k Bohu. Právě přijetí je tedy nutnou podmínkou, aby se tato cesta stala konkrétní: Bůh se stal jedním z nás, v Ježíšovi se stal dítětem a otevřenost vůči Bohu ve víře, jež živí naději, nachází svůj výraz v láskyplné blízkosti k těm nejmenším a nejslabším. Láska, víra a naděje se všechny začleňují do skutků duchovního i tělesného milosrdenství, které jsme znovu objevovali během nedávného mimořádného svatého roku.

Avšak evangelisté se zabývají i zodpovědností těch, kdo jednají proti milosrdenství: „Kdo však jedno z těchto nepatrných, které ve mne věří, svede ke hříchu, pro toho by bylo lépe, aby mu byl pověšen na krk mlýnský kámen a aby byl potopen hluboko do moře“ (Mt 18,6; srov. Mk 9,42; Lk 17,2). Jak bychom mohli zapomenout na toto přísné napomenutí, když si uvědomíme vykořisťování, jehož se lidé bez zábran dopouštějí ke škodě tolika dívek a chlapců nucených k prostituci nebo používaných pro pornografii, zotročovaných prací mladistvých, verbovaných jako vojáci, vtahovaných do obchodu s drogami anebo do zločinů jiného druhu, nucených k útěku před konflikty a pronásledováním s rizikem, že se ocitnou sami a opuštění?

Proto mi u příležitosti každoročního Světového dne migrantů a uprchlíků leží na srdci obrácení pozornosti na existenci mladistvých migrantů, zvláště osamocených, a chci povzbudit všechny, aby se postarali o děti – které jsou bezbranné v trojím smyslu: jako mladiství, jako cizinci a jako neozbrojení – pokud jsou z různých důvodů nuceny žít daleko od země svého původu v odloučení od lásky své rodiny.

Migrace dnes není jevem omezeným pouze na některé části naší planety, ale dotýká se všech světadílů a stále více se stává celosvětovou otázkou, jež nabývá dramatických rozměrů. Nejedná se jen o lidi hledající důstojnou práci nebo lepší životní podmínky, ale také o muže, ženy, starce i děti nucené opustit svá obydlí v naději, že se zachrání a jinde najdou mír a bezpečí. Často jsou to právě mladiství, kteří musí v první řadě platit vysokou cenu za emigraci vyvolanou téměř vždy násilím, bídou a stavem životního prostředí; a k těmto faktorům se přidává i globalizace se svými negativními aspekty. Bezohledný běh za rychlým a snadným ziskem s sebou také nese nárůst takových zraňujících úchylek jako je obchod s dětmi, vykořisťování a zneužívání mladistvých a všeobecné nedodržování práv patřících k dětství, jak je stanovuje *Mezinárodní konvence o právech dítěte*.

Díky své mimořádné křehkosti má dětský věk své jedinečné a legitimní požadavky. Především je to právo na zdravé a chráněné rodinné prostředí, kde dítě může vyrůstat pod vedením a příkladem otce a matky; potom je to právo a povinnost získat patřičné vzdělání, zvláště v rodině a také ve škole, kde děti mohou vyrůstat jako osoby a jako strůjci budoucnosti své i svého národa. Ve skutečnosti platí, že v mnoha oblastech světa jsou čtení, psaní a elementární počty ještě privilegiem mála z nich. Všichni malí rovněž mají právo hrát si, věnovat se zábavným činnostem, mají prostě právo být dětmi.

Mezi migranty tvoří děti tu nejzranitelnější skupinu, protože při svém vstupu do života jsou neviditelné a neslyšené; kvůli nejisté situaci nevlastní dokumenty a jsou skrývány před očima světa; nepřítomnost dospělých a někoho, kdo by je doprovázel, brání tomu, aby se pozvedl jejich hlas a aby byl slyšet. Tak mladiství migranti snadno končí na nejnižším stupni degradace člověka, kde nezákonnost a násilí jako požár spalují budoucnost mnoha nevinných, zatímco síť zneužívání mladistvých se dá jen těžko rozbít.

Jak lze na tuto skutečnost reagovat?

Především je třeba si uvědomit, že jev migrace není vyňat z dějin spásy a je dokonce jejich součástí. Je s ním spojeno Boží přikázání: „*Hostu nebudeš škodit ani ho utlačovat, neboť i vy jste byli hosty v egyptské zemi*“ (Ex 22,20); „*Milujte tedy hosta, neboť jste byli hosty v egyptské zemi*“ (Dt 10,19). Tento jev vytváří *znamení časů*, znamení, které hovoří o díle Boží prozřetelnosti v dějinách a v lidské společnosti se zřetelem na univerzální společenství. Aniž by církev popírala problémy a často i dramata a tragédie spojené s migrací, jakož i těžkosti s důstojným přijímáním těchto lidí, povzbuzuje nás, abychom v tomto jevu rozpoznávali Boží záměr a byli si jisti, že nikdo není cizincem v křesťanském společenství, které zahrnuje „*všechny národy, kmeny, plemena a jazyky*“ (Zj 7,9). Každý je cenný; lidé jsou důležitější než věci a hodnota každé instituce se poměřuje způsobem, jakým zachází se životem a důstojností lidské bytosti, především ocitne-li se v situaci zranitelnosti, jako je tomu v případě mladistvých migrantů.

Kromě toho je třeba se zaměřovat na *ochranu*, na *integraci* a na *trvalá řešení*.

Jde především o přijetí všech možných opatření, která by zaručila mladistvým migrantům *ochranu* a *obranu*, neboť „*tito chlápci a děvčata často končí na ulicích, ponechání sami sobě, a stávají se kořistí bezostyšných vykořisťovatelů, kteří je mnohdy promění v oběť fyzického, morálního a sexuálního násilí*“ (Benedikt XVI., *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2008*).

Ostatně demarkační čára mezi migrací a obchodem s lidmi je často velmi subtilní. Existuje mnoho faktorů, které přispívají ke zranitelnosti migrantů, zvláště mladistvých: krajní nouze a nedostatek prostředků k přežití, k nimž se přidávají nereálná očekávání vzbuzovaná sdělovacími prostředky; nízká úroveň gramotnosti; neznalost zákonů, kultury a často i jazyka hostitelských zemí. To vše je činí psychicky i fyzicky závislými. Avšak nejsilnější popud k vykořisťování a zneužívání přichází z poptávky. Pokud se nenajde způsob, jak důrazněji a účinněji zasáhnout proti těm, kdo jich využívají, nikdy se neodstraní mnohé formy otroctví, jehož obětí se mladiství stávají.

Je proto potřebné, aby imigranti právě pro dobro svých dětí stále těsněji spolupracovali s přijímajícími komunitami. S nesmírnou vděčností sledujeme církevní i občanské organizace a instituce, které s velkým nasazením dávají k dispozici čas i prostředky pro ochranu nezletilých před různými formami zneužívání. Je důležité, aby se navazovala stále účinnější a vydatnější spolupráce založená nejen na výměně informací, ale také na posílení sítí schopných zajistit rychlý a pronikavý zásah. Nesmí se podceňovat to, že mimořádná síla církevních společenství se ukazuje především tam, kde je jednota modlitby a bratrské spolitosti.

Za druhé je třeba pracovat na *integraci* migrujících dětí a mládeže. Jsou plně závislí na společenství dospělých a nedostatek finančních zdrojů se často stává překážkou pro osvojení vhodných politik pro přijetí, asistenci a začlenění. V důsledku toho, místo aby se upřednostňovalo sociální začlenění mladistvých migrantů nebo se stanovily programy jejich bezpečné a asistované repatriace, nastupuje pouze snaha zabránit jim ve vstupu, což napomáhá jejich opětovnému pádu do ilegálních sítí; anebo jsou posíláni do zemí původu bez ujištění se o tom, že je to v souladu s jejich skutečným „vyšším zájmem“.

Situace mladistvých migrantů je ještě horší, pokud není jejich postavení regulární anebo když jsou najati k organizovanému zločinu. Tehdy často končí v centrech zadržení.

Nežřídka bývají uvězněni, a protože nemají peníze na zaplacení kauce nebo na cestu zpět, mohou být delší dobu zadržováni a vystavováni zneužívání a násilí různého druhu. V těchto případech se právo států řídit migrační proudy a ochraňovat obecné národní dobro musí spojovat s povinností řešit a uspořádat postavení mladistvých migrantů při plném respektu k jejich důstojnosti a při snaze vycházet vstříc jejich požadavkům, jsou-li sami, ale také požadavkům jejich rodičů pro dobro celého rodinného společenství.

Zásadním krokem pak zůstává přijetí vhodných národních postupů a plánů na spolupráci, koordinovaných mezi zeměmi původu a přijímajícími zeměmi, s ohledem na odstraňování příčin nucené emigrace mladistvých.

Za třetí se na všechny obracím s upřímnou výzvou hledat a přijímat *trvalá řešení*. Protože se jedná o komplexní jev, je třeba otázku mladistvých migrantů řešit u jejího kořene. K příčinám tohoto problému patří války, znásilňování lidských práv, korupce, chudoba, nerovnosti a katastrofální stav životního prostředí. Děti jsou těmi prvními, kdo tím trpí, a často prožívají tělesná muka a násilnosti, které jsou doprovázeny i duševními a psychickými bolestmi, a téměř vždy v nich zanechávají nesmazatelná znamení.

Proto je absolutně nutné v zemích původu migrantů čelit příčinám vyvolávajícím migraci. Prvním krokem potřebným k tomuto je snaha celého mezinárodního společenství o uhašení konfliktů a násilností, jež nutí lidi k útěku. Dále se tu nabízí dlouhodobá vize, která by byla schopná plánovat programy vhodné pro oblasti zasažené nejvážnějšími nespravedlnostmi a nestabilitou, aby všem byl zaručen přístup k autentickému rozvoji, který dbá o dobro chlapců a děvčat jakožto nadějí pro lidstvo.

A nakonec chci adresovat své slovo vám, kdo kráčíte po boku dětí a mladých na cestách emigrace: oni potřebují vaši cennou pomoc a potřebuje vás také církev, která vás podporuje ve vaší velkorysé službě, jakou poskytujete. Neumdlévejte v odvážném vydávání dobrého svědectví o evangeliu, jež vás vyzývá, abyste poznávali a přijímali Pána Ježíše přítomného v těch nejmenších a nejzranitelnějších.

Svěřuji všechny mladistvé migranty, jejich rodiny a jejich společenství, i vás, kdo jim stojíte nablízku, pod ochranu Svaté nazaretské rodiny, aby bděla nad každým a doprovázela ho na cestě. Ke své modlitbě připojuji i své apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu 8. září 2016, slavnost Narození blahoslavené Panny Marie

FRANTIŠEK